

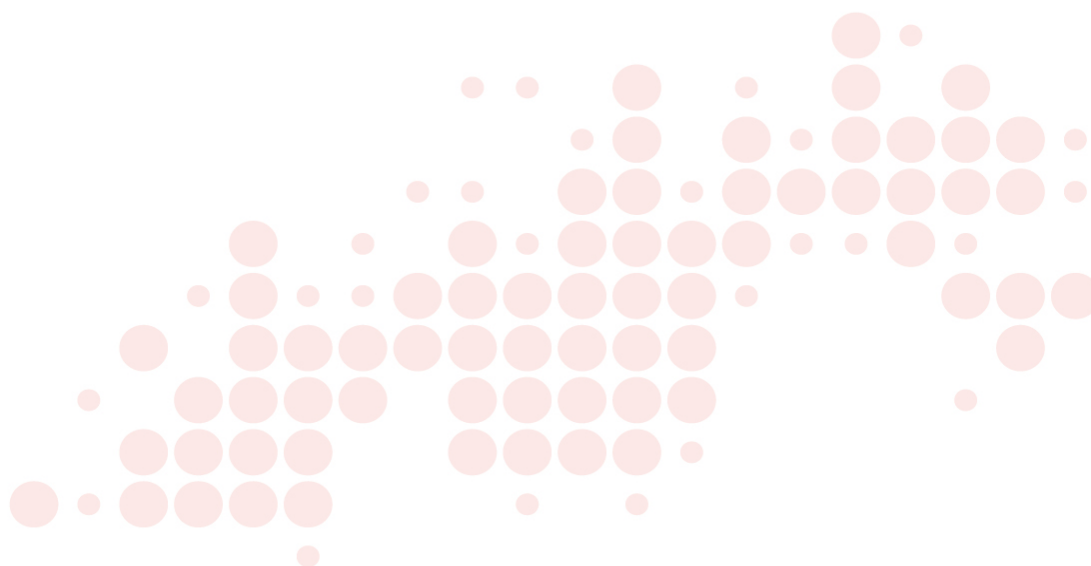

Fagskolen i Nord

Fagskolen i Nord

Studieplan Palliasjon

60 studiepoeng

Utdanningstilbudets kode: FHH89K

Kull: 2023

Godkjent av Fagskolestyret Vår 2023

Innholdsfortegnelse

Del 1 Fellesfaglig informasjon og krav	3
1.1 Høyere yrkesfaglig utdanning	3
1.2 Fagskolen i Nord	3
1.3 Profil for helse og omsorgsfag	3
1.4 Studieplan	4
1.5 Betaling	4
1.6 Forskrift	4
1.7 KS-system	4
1.8 Opptakskrav	4
1.8.1 Betinget opptak	5
1.8.2 Realkompetanseopptak	5
1.8.3 Søkere med utenlandsk utdanning	5
1.8.4 Språkkrav for søkere med utenlandsk utdanning	5
1.9 Adgang til eksamen	6
1.10 Klage og klagebehandling	6
1.11 Politiattest	7
1.12 Skikkethet	7
1.13 Studiekontrakt	7
1.14 Krav til deltakelse i undervisning	7
1.14.1 Fravær i praksisperioden	7
1.15 Litteraturliste	7
1.16 Digitale og tekniske forutsetninger	7
1.17 Undervisnings- og arbeidsformer	8
1.18 Undervisning i læringsplattform og digitalt klasserom	8
1.19 Arbeidskrav	8
1.20 Gruppearbeid	9
1.21 Ansvar for egen læring	9
1.22 Veiledning	9
1.23 Vurdering	9
1.24 Ikke bestått arbeidskrav	10
1.25 Plagiat og etiske retningslinjer for oppgaver	10
1.26 Vurdering av praksisemnet	10
1.27 Karakterskala	11
1.28 Begrunnelse for karakter ved eksamen	11
2. Palliasjon	11
2.1 Bakgrunn for studiet	12
2.2 Kompetanse og jobbmuligheter	13
2.3 Overordnet læringsutbytte	13
2.4 Faginnhold og struktur	15
Undervisningen i studiet gjennomføres med nettførelser, asynkrone læringsoppgaver og samlinger som er både fysisk og digitalt	15
2.4.1 Emneoversikt	15
2.4.2 Emne- og timefordeling	16
3. EMNE 1: FELLES GRUNNLAG I HELSE- OG OMSORGSFAGENE ETIKK, KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING	17
3.1 Sentrale tema	18
3.2 Arbeidskrav	18

Obligatorisk Individuelt- og /eller gruppe- arbeid knyttet til emnets innhold.....	18
3.3 Vurderingsform.....	18
3.4 Læremidler: Se egen litteraturliste.....	18
4. EMNE 2: PALLIASJON.....	18
4.1 Sentrale tema.....	19
4.2 Arbeidskrav.....	20
4.3 Vurderingsform.....	20
4.4 Læremidler.....	20
5. EMNE 3: SYKDOM OG PALLIATIV OMSORG.....	20
5.1 Sentrale temaer.....	22
5.2 Arbeidskrav.....	23
5.3 Vurderingsform.....	23
5.4 Læremidler.....	23
6. EMNE 4: PRAKSIS I PALLIASJON.....	24
6.1 Sentrale tema.....	26
6.2 Arbeidskrav.....	26
6.3 Vurderingsform.....	27
7. EMNE 5 YRKESUTØVELSE OG PALLIATIVT TJENESTETILBUD.....	28
7.1 Sentrale tema.....	29
7.2 Arbeidskrav.....	29
7.3 Vurderingsformer.....	29
7.4 Læremidler.....	30
8. EMNE 6: FORDYPNING I PALLIASJON.....	31
8.1 Sentrale tema.....	31
8.2 Fordypningsoppgaven.....	32
8.3 Vurderingsformer.....	32
8.4 Læremidler.....	32

Del 1 Fellesfaglig informasjon og krav

1.1 Høyere yrkesfaglig utdanning

Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole) ligger på nivå 5 som er over videregående opplæring. Fagskoleutdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk for å løse oppgaver i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.

Utdanningen er et fullverdig alternativ til høyskole- og universitetsutdanning, og gir studiepoeng. Studiepoeng fra fagskole er ifølge Kunnskapsdepartementet likevel ikke automatisk forenlig mellom studiepoeng tatt på høyskole/universitet. Studiepoeng fra fagskole kan gi fritak fra deler av en utdanning på høyskole/universitet som vurderes av gjeldende utdanningsinstitusjon. På generelt grunnlag kan 120 studiepoeng fra fagskole bidra til generell studiekompetanse og godkjenning til å søke videre studier ved høyskole/universitet.

Fagskoleutdanning bygger på enten yrkesfaglig utdanningsprogram med fag- eller svennebrev, eller på relevant praksis tilsvarende fagbrev (realkompetanse). Enkelte studier kan bygge på studieforberedende utdanningsprogram. Utdanningsløpene er 1-3-årige eller i moduler. Studietilbudene er deltidsstudier som samlingsbaserte med nettstøtte/nettbasert/ og/eller fulltidsstudier. Deltidsstudier kan kombineres med full jobb.

Høyere yrkesfaglig utdanning skiller seg fra annen høyere utdanning da det ikke er krav om at opplæringen skal være forskningsbasert. Fagskoleutdanningene skal gi en høyere yrkesfaglig kompetanse som er etterspurt av bransjen, og som bidrar til utvikling og merverdi for næring og samfunn. Studietilbudene blir til av tett samarbeid med arbeids- og næringslivet.

1.2 Fagskolen i Nord

Fagskolen i Nord (FiN) har som mål å utdanne dyktige og reflekterte fagfolk som kan være med på å bidra til samfunnets stadig økende behov for fagkunnskap. Fagskolens studietilbud øker for hvert år, og har studietilbud ved Troms- og Finnmark fylkeskommune; Kirkenes, Honningsvåg, Skjervøy, Tromsø, Harstad

Organisering: Eies av Troms- og Finnmark fylkeskommune, organisert med eget fagskolestyre.

Rektor har det øverste ansvaret for den daglige driften.

Avdelingsledere har overordnet faglig, pedagogisk, økonomisk og personalansvar i hver avdeling.

Faglærer er ansvarlig for gjennomføring og oppfølging av tildelte fag og studenter, samt bidra i fagskolens utviklingsarbeid.

1.3 Profil for helse og omsorgsfag

De helsefaglige Studietilbudene setter søkelys på å leve i en arktisk region, der miljø og natur kan være med på å påvirke befolkningens helse. Faktorer som klima, et stort geografisk område med en spredt befolkning og infrastruktur skaper utfordringer for likeverdige helsetjenester og tilgjengelighet til spesialist- og kommunehelsetjenesten. Dermed kreves det kompetent og løsningsorientert helsepersonell som kan gjøre gode faglige observasjoner, vurderinger og tiltak. Utdanningene viser landsdelens flerkulturelle

befolkning der helsevesenets tjenester også ivaretar nasjonale minoriteter som samisk og kvensk, samt nye minoriteter i Norge.

Fagskolen har et tett samarbeid med praksisfeltet innen spesialist- og kommunehelsetjenesten, privat sektor og ideelle organisasjoner.

Studenter ved Fagskolen i Nord får gjennom studiene ny og videreutviklet kunnskap og erfaring ved å være engasjerte, nysgjerrige og aktive i undervisning og veiledning. Refleksjon over teoretisk, praktisk og personlig kunnskap skapes i et fellesskap. Undervisningen ved Fagskolen i Nord har fleksible, studentaktive og varierte læringsformer som bygger på livslang læring.

1.4 Studieplan

Studieplanene bygger på overordnet nasjonal plan og gir ramme og innhold til fagskoleutdanningene. Hovedintensjonen er å sikre faglig nivå, og gjøre de enkelte fagskoleutdanningene innen hvert fagområde likeverdige i hele landet. Studieplanen beskriver hva studentene skal lære, og setter rammene for hvordan opplæringen skal foregå. Studieplanen beskriver blant annet opptakskrav, målet for studiet, læringsutbyttene, oppbyggingen og vurderingsformene. Studieplanene lagres i kvalitetssystemet. Det er med på å sikre at man etter avsluttet studium kan søke tilbake til studiets innhold.

1.5 Betaling

Utdanningen ved Fagskolen i Nord er gratis, men studenter betaler semesteravgift til Fagskolen i Nord for kollektivt medlemskap i Studentsamskipnaden og i Organisasjon for Norske fagskolestudenter. Faktura sendes den enkelte student første gang i løpet av oktober.

Les mer om ONF her: [Organisasjon for Norske Fagskolestudenter](#)

Les mer om studentsamskipnaden her: www.samskipnaden.no

1.6 Forskrift

Beskrivelse av rettigheter og plikter for studentene og tilbyder (skolen) vises i «Forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen i Nord» se

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-01-20-180>

1.7 KS-system

Utdanningen ved fagskolen blir kvalitetssikret gjennom skolens kvalitetssystem.

<https://fagskoleninord-public.dkhosting.no/>

1.8 Opptakskrav

Opptak til utdanningen skjer på grunnlag av fullført og bestått videregående opplæring innen helsefag med:

- fagbrev i helsearbeiderfaget

- fagbrev i omsorgsarbeiderfaget
- fagbrev i ambulansearbeiderfaget
- vitnemål som hjelpepleier (1963-2006)
-

1.8.1 Betinget opptak

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve innen første semester etter opptak. Om prøven ikke består, mister søker studieplassen.

Les mer om betinget opptak her https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-07-11-1005#KAPITTEL_3

1.8.2 Realkompetanseopptak

Søkere på 23 år eller eldre som ikke fyller kravene til generelt opptaksgrunnlag kan søke på grunnlag av realkompetansevurdering. Søker må vise til realkompetanse i felles allmenne fag tilsvarende læreplanene i Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram. Arbeidspraksis må ha et innhold som er relevant for den fagretningen det søkes opptak til.

Realkompetansevurdering av relevant praksis foretas av fagskolen i henhold til Fagskolen i Nord sine retningslinjer for realkompetansevurdering.

1.8.3 Søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med utenlandsk fag- eller yrkesopplæring kan gis opptak på grunnlag av formell kompetanse dersom opplæringen er godkjent som sidestilt med norsk vitnemål og fagbrev.

1.8.4 Språkkrav for søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med bestått og fullført videregående opplæring fra de nordiske landene er kvalifiserte for opptak uten tilleggskrav i norsk

Søkere med fullført og bestått treårig videregående opplæring fra land utenfor Norden må dokumentere kunnskaper i norsk der den omsøkte fagskoleutdanningen ikke tilbys på et fremmedspråk. Kunnskaper i norsk dokumenteres med én av følgende prøver:

- a) Bestått norsk med 393 timer fra videregående opplæring
- b) Bestått eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene
- c) Bestått eksamen fra 1-årig studium i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter
- d) Skriftlig test i norsk, høyere nivå («Bergenstesten»), med minimum 450 poeng eller «bestått» etter ny vurderingsordning f.o.m. høsten 2009

Avsluttende prøve i norsk (norskprøven) med ferdigheter på minimum nivå B1 i alle delferdigheter, jf. lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven) § 37.

Les mer om utfyllende regler om språkkrav her

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-07-11-1005/KAPITTEL_2#%C2%A79

1.9 Adgang til eksamen

For å kunne starte fordypningen i emne 6, må studenten ha fullført og bestått alle foregående emner i studiet. Fordypningsoppgaven kan være ordinær skoleeksamen, hjemmeeksamen, muntlig eksamen, gruppeeksamen, prosjektoppgave etc. eller en kombinasjon av disse. Intern og ekstern sensor gjør en samlet vurdering av fordypningsoppgaven og den muntlige høringen.

Vurderingsuttrykket er karakterenskalaen A-F, hvor studenten må oppnå minimum karakter E for at emnet skal være godkjent. Karakterene vil fremgå av vitnemålet.

1.10 Klage og klagebehandling

Det er mulig å klage på vedtak om opptak, jf. fagskoleloven § 43. Søker henvises til å sette seg inn i rettighetene og fylle ut skjema for formell klage her:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-08-28#KAPITTEL_5

Ved klage på karakterfastsetting blir det gitt ny sensur. Kandidaten kan klage skriftlig på karakter innen tre (3) uker etter at resultatet på fordypningen er kunngjort. Er det fremsatt krav om begrunnelse, løper klagefristen fra dato begrunnelse er gitt. Skjer underretningen ved offentlig kunngjøring, begynner klagefristen å løpe fra den dag vedtaket første gang ble kunngjort. Kandidaten gjennomfører muntlig eksamen som planlagt selv om det er forelagt klage på skriftlig karakter. Kandidaten kan trekke tilbake klage på skriftlig karakter innenfor klagesensur.

Ny sensorkommisjon sensurerer skriftlig karakter ved klage. Om karakter er uendret etter ny sensur, vil muntlig karakter bestå som avsluttende karakter på emne 6. Om karakter endres etter klage og ny sensur, opprettes en ny muntlig eksaminering.

Det er ikke mulig å framstille klage på muntlig eksamen eller praksisopplæring, ettersom dette ikke er etterprøvbart. Klage på formelle feil ved eksamen må sendes innen tre (3) uker etter at studenten er gjort seg kjent med det forhold som kan klages på. Styret for den enkelte fagskole er klageinstans for formelle feil.

Ved klage oppgis to nye sensorer som foretar klagesensuren. Sensorene blir ikke informert om den første sensurens begrunnelse eller resultat.

Klagen må fremsettes skriftlig til utdanningstilbyders ledelse og underskrives av klageren. Klagen skal inneholde det som blir påklaget, og dersom det er nødvendig, gi opplysninger som gjør det mulig å avgjøre spørsmål om klagerett og om klagefristen er holdt. Klagen skal være begrunnet. Klagebehandling er å anse som en ny sensur. Ny fastsatt karakter fra klagesensurering kan ikke påklages.

1.11 Politiattest

Det er et krav om politiattest på utdanninger som har praksis på tildelt praksisplass. Søkere som har fått tilbud om studieplass og som innebærer praksis må levere politiattest ved oppstart av studiet.

For denne utdanningen kreves politiattest.

1.12 Skikkethet

Utdanninger underlagt krav om skikkethetsvurdering slik beskrevet i fagskoleforskrifta §§ 26 – 36. Fagskoleforskrifta § 26 beskriver formålet med skikkethetsvurdering:

«En skikkethetsvurdering skal avdekke om studenten har de nødvendige forutsetningene for å kunne utøve yrket. En student som i utdanningen eller i fremtidig yrkesutøvelse kan utgjøre fare for liv, fysisk og/eller psykisk helse, rettigheter og sikkerhet til barn, unge eller voksne i sårbare situasjoner, er ikke skikket for yrket.»

Vurderinga skal skje gjennom hele fagskoleutdanninga, og studentene får informasjon om reglene for dette ved studiestart. I forskrift for Fagskolen i Nord er det i beskrevet hvordan vurderingen vil skje, og om eventuell klagebehandling.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-08-28#KAPITTEL_5

1.13 Studiekontrakt

Alle studentene på studiet må skrive under studiekontrakt ved studiestart.

1.14 Krav til deltakelse i undervisning

Krav om studiedeltakelse er begrunnet i at deler av studentenes kunnskapstilegnelse er avhengig av tilstedeværelse i undervisning ved fysiske og digitale samlinger, netttforelesninger og individuell- og gruppeveiledninger. Et fravær på over 20 % fra undervisning krever at faglærer og student i samarbeid utarbeider en plan for hvordan læringsutbyttet i fraværperioden skal oppnås.

1.14.1 Fravær i praksisperioden

Studenten plikter å melde alt fravær til praksisstedet umiddelbart, og- hvis mulig- før det finner sted. Fraværet registreres av veileder på praksisstedet. Et fravær over 10 % av fastsatt timetall for praksisperioden fører til «ikke bestått».

1.15 Litteraturliste

Litteraturliste blir lagt ut i læringsportalen og på hjemmesida til Fagskolen.

1.16 Digitale og tekniske forutsetninger

Studentene må disponere egen PC og det er en fordel å ha grunnleggende datakunnskaper. Nettsamlinger, netttforelesninger og veiledninger, samt innleveringer av skriftlig arbeid foregår digitalt. Det er tilgang til trådløst internett over hele skolen. Det er SmartBoards i undervisnings- og grupperom som studentene kan disponere og studentene har tilgang til printer. Skolen har systemansvarlig som vedlikeholder skolens datautstyr og yter service til studenter.

Studentene får Office-pakken med bl.a. Outlook e-postkonto og skriveprogrammene Word og PowerPoint fra Fagskolen, der studentene kan samarbeide i sanntid i samme dokument.

1.17 Undervisnings- og arbeidsformer

I utdanningen vektlegges læring som en prosess i forhold til både faglig og personlig utvikling. Det forventes at den enkelte student viser engasjement, nysgjerrighet, initiativ og tar ansvar for egen læring og felles læringsmiljø. Det legges opp til bruk av ulike pedagogiske tilnærmingsmåter og varierte undervisningsformer. Mye av undervisningstiden foregår studentaktivt og i samarbeid med andre studenter. Lærings- og studentaktiviteter foregår både individuelt og i grupper på fysiske og digitale samlinger, nettførelsesning, framlegg, som skriftlige oppgaver og i praksis.

Studentenes egne erfaringer fra arbeid innen helse- og omsorgssektoren gir anledning for å legge til rette for erfaringsbasert undervisning og refleksjon som integreres med relevante teoretiske kunnskaper. I utdanningen får studentene trening i å gi og motta tilbakemeldinger i samarbeidssituasjoner på en konstruktiv og etisk måte.

1.18 Undervisning i læringsplattform og digitalt klasserom

Fagskolen i Nord benytter elektronisk læringsplattform Canvas, som studenten raskt bør gjøre seg kjent med.

Lærerne organiserer og tilrettelegger informasjon, undervisning, gruppearbeid, tidsfrister for veiledning og innlevering av arbeidskrav, slik at det blir gjort tilgjengelig for studentene via Canvas. Videre kan Canvas også benyttes som arbeidsverktøy f.eks. til samskriving, erfaringsdeling, loggføring etc.

Canvas har også en chat-funksjon der man kan sende interne meldinger til lærere og medstudenter. Det anbefales å aktivere varslinger i Canvas, for å få løpende beskjed om f.eks. kunngjøringer.

Digital undervisning som nettsamlinger, nettførelsesninger og veiledninger foregår som videomøte i digitalt undervisningsrom på Zoom. Studenter og lærere kobler seg digitalt til samme Zoom-lenke, og har lyd- og bildekommunikasjon.

1.19 Arbeidskrav

Det blir gitt arbeidskrav i hvert emne som publiseres i læringsplattform. Studentene skal i sin besvarelse gi en forståelse av de helsefaglige aspektene med faglig begrunnelse og vise evne til refleksjon. Besvarelsen skal synliggjøre hvilke kilder som benyttes, og den skal inneholde en samlet oversikt over anvendt litteratur. Studenten leverer besvarelsen elektronisk i fagskolens læringsplattform. Arbeidskrav i emne 1, 2, 3, 5 og 6 vurderes med bokstavkarakter, hvor emne 6 er avsluttende karakter for studiet. Arbeidskrav i emne 4 vurderes med bestått/ikke bestått.

1.20 Gruppearbeid

I løpet av oppstartsamlingen vil det bli etablert studentgrupper. Gruppearbeid benyttes gjennom hele studietiden. Gruppeprosessene skal bidra til at studentene får styrke samarbeidsevnen, kommunikasjons- og relasjonskompetansen. Det forventes at studentene er aktive og gir rom for hverandres meninger. Gruppearbeid er obligatorisk og forpliktende. De blir vurdert med bestått/ikke bestått. Det anbefales at studentene har en forpliktende dynamisk gruppekontrakt som følges og som tydeliggjør forventninger og plikter. Studenter som ikke deltar i det obligatoriske gruppearbeidet, kan få ikke bestått på arbeidskravet, og kan dermed få endret studieprogresjon.

1.21 Ansvar for egen læring

Vår pedagogiske tilnærming bygger på et læringssyn som vektlegger læringsprosessen foran resultatet. Læringssynet bygger på refleksjon og oppdagelse, der læreren er tilrettelegger og motivator for læring, og i mindre grad foreleser. Læringsprosessen tar utgangspunkt i studentens erfaringsbaserte kunnskaper, og styrker disse med ny faglig kompetanse. Disse læringsprosessene fordrer aktive og nysgjerrige studenter som tar ansvar for egen læring.

Studentenes ansvar for egen læring, stiller krav til at studenten er bevisst egne læringsbehov og læreprosesser. Studentene må aktivt oppsøke læresituasjoner og være engasjert i samhandling med andre aktører i læringsmiljøet. Dette for å kunne reflektere over egen erfaring og personlig utvikling og slik nyttiggjøre seg ny faglig kunnskap. Skolens rolle er å tilrettelegge for læring og støtte/veilede studenten i læringsprosessen.

Det forventes at studentene møter forberedt til undervisning og veiledning og deltar med stor grad av egenaktivitet. Det medfører naturlig nok eget ansvar i selvstudier og at man setter seg inn i relevant pensum.

1.22 Veiledning

I veiledning er lærerens ansvar å legge til rette for at studenten oppdager ting selv, ved å stille spørsmål som stimulerer til refleksjon og læring. Studenten får veiledning i studiesituasjoner på skolen, i arbeidet med skriftlige individuelle- og gruppeoppgaver, i praksis og i forbindelse med fordypningsoppgaven. Studenten skal være forberedt til veiledning og være bevisst hva som ønskes veiledning på. Ved skriftlige oppgaver leveres veiledningsgrunnlag i Canvas i god tid før veiledning slik at lærer kan forberede seg. Det legges også til rette for at studentene kan tilegne seg ferdighet i både å gi og å motta veiledning.

Veiledningen er til hjelp i arbeidet med seg selv som student og yrkesutøvere, og skal bidra til faglig og personlig utvikling hos studenten.

1.23 Vurdering

Vurdering har sammenheng med utdanningens læringsutbytte, innhold, undervisnings- og arbeidsformer og læringsaktiviteter. Avsluttende eksamen følger bestemmelser jfr Lov om høyere yrkesfaglig utdanning, og anbefalinger gitt i Nasjonal plan for ettårig fagskoleutdanning i helse- og omsorgsfag, generell del og Forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen i Nord, kap 5 Vurdering og eksamen
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-07-07-2448>

Skolens vurdering består av

- Bestått arbeidskrav i emnene
- Bestått praksis/praksisprosjekt
- Fullført og bestått fordypningsoppgave med etterfølgende individuell muntlig eksamen.

For fullført studium utstedes vitnemål. Hvis studenten har gjennomført enkelte emner, men ikke fullført hele utdanningen, kan det på forespørsel utstedes kompetansebevis.

Sensurfrist for arbeidskrav og fordypningsoppgave er 3 uker etter fastsatt innleveringsdato.

1.24 Ikke bestått arbeidskrav

Studenten har to (2) forsøk på å få arbeidskravet godkjent. I særskilte tilfeller kan rektor gi dispensasjon for et tredje og siste forsøk. Søknadsfristen for et tredje og siste forsøk er ti (10) dager at sensur er gitt studenten.

Dersom arbeidskrav ikke er levert innen fastsatt frist, regnes dette som et forsøk. Fristen for andre forsøk er ti (10) kalenderdager fra innleveringsfrist for første forsøk. I særskilte tilfeller kan avdelingsleder gi utsatt innleveringsfrist etter skriftlig søknad. Søknaden må fremstilles minimum tre dager før innleveringsfristens utløp.

1.25 Plagiat og etiske retningslinjer for oppgaver

Alle innleveringer kontrolleres for plagiat. Plagiat vil si å utgi andres produkter for sitt eget. Dette kan være utilsiktet, men er likevel uetisk og ulovlig. Det er derfor viktig å lære seg kildehenvisning. Les mer i skolens kvalitetssystem.

Skolens etiske retningslinjer for oppgaveskriving blir lagt ut i læringsportal

1.26 Vurdering av praksisemnet

Det gjennomføres skriftlig og muntlig midt- og sluttvurdering i praksisemnet. Deltakere i vurderingssamtalen er student, lærer og praksisveileder og de skriftlige dokumentene skal signeres av alle parter. Det skal sikres at studenten har mulighet til å skrive merknad. I tvilstilfeller er lærerens vurdering avgjørende.

Vurdering gjøres på bakgrunn av emnets læringsutbytter, studentens personlige målsetninger/evaluering utviklingsarbeid, studentens egenvurdering av praksis, gjennomføring av praksis og arbeidskrav som er tilknyttet praksisperioden. Praksisveileder vurderer studenten kontinuerlig gjennom praksisperioden, og innstiller til bestått/ikke bestått.

Praksisemnet vurderes til ikke bestått dersom studenten:

- Ikke viser tilstrekkelige kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse mht studiets krav
- Handler ut over sitt kompetanseområde
- Ikke får godkjent arbeidskrav
- Har fravær over 10% av fastsatt timetall for praksisperioden, noe som ikke gir grunnlag for vurdering

Fravær over 10% som dokumenteres med legeerklæring regnes ikke som et forsøk i praksis. Udokumentert fravær over 10% regnes som et forsøk.

Er praksisemnet ikke bestått, medfører det endret studieprogresjon og praksisperioden må tas på nytt.

Ved tvil om praksisemnet kan vurderes til bestått, skal studenten ved midtvurdering eller seinest tre uker før fastsatt dato sluttvurdering, få skriftlig melding om dette. Meldingen skal vise hva studenten ikke mestrer, og hvilke krav som må oppfylles for å få bestått praksisemnet. Om studenten i slutten av praksisperioden viser handling/væremåte som ikke gir grunnlag for å bestå praksis, kan studenten likevel få karakteren ikke bestått selv om forutgående tvilmelding ikke er gitt til riktig tidspunkt. Fagskolen skal da kontaktes umiddelbart, og følgende retningslinjer vil iverksettes: Det innkalles til et møte hvor fagskolens avdelingsleder, lærer, student og praksisveileder eller annen representant fra praksis deltar. Student har mulighet til å ha med seg tillitsvalgt eller en annen støtteperson. Det utarbeides protokoll fra møtet som studenten skal ha kopi av senest innen utgangen av tredje virkedag etter at møtet fant sted.

1.27 Karakterskala

Karakterskala jf. forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning §40.

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som skiller seg klart ut. Studenten har svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Studenten har meget gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
D	Nokså god	Akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten har nokså gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som blir stilt til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder faglige kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

1.28 Begrunnelse for karakter ved eksamen

Ved skriftlig eksamen kan kandidaten be om begrunnelse for karakterfastsettelsen innen tre (3) uker fra dato resultatet foreligger. Ved muntlig eksamen eller bedømming av praktiske ferdigheter må kravet om begrunnelse fremsettes eksamensdagen.

Sensor kan velge om begrunnelsen skal gis skriftlig eller muntlig.

Klagefristen stanses når begrunnelse kreves og vil være tre (3) uker etter dato som begrunnelse er gitt til kandidaten.

2. Palliasjon

Studieplanen for Palliasjon (tidligere Kreftomsorg og lindrende pleie) bygger på ny nasjonal plan godkjent 27.06.2022 av Nasjonalt råd for fagskoleutdanning i helse og oppvekstfag (NFFHO). Læringsutbyttebeskrivelsene (LUB) er oppdaterte i henhold til Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk (NKR).

Studieplan

Palliasjon, nettbasert m/samlinger (deltid) Er mulig å kombinere med full jobb.

Fagområde

Helsefag

Studieprogram

Palliasjon, nett

Studiepoeng

60 stp

Studienivå

Fagskole

2.1 Bakgrunn for studiet

Helse- og omsorgssektoren er i en kontinuerlig utvikling, noe som gir behov for fagfolk som er rustet til nytenkning og omstilling. Mer komplekse og mer langvarige palliative pasientforløp gir behov for kompetanseheving, samhandling og tverrfaglighet. Stortingsmelding nr.24 viser til anbefalinger om hvordan lindrende behandling og omsorg bør utvikles for å møte dagens og fremtidens utfordringer. Fokuset ved livets slutt handler om pasienters og pårørendes livskvalitet, delaktighet og økt grad av brukermedvirkning. Kompetent personell skal bidra til omsorg og åpenhet om døden, helhetlig tilnærming og en verdig avslutning på livet.

I 2017 kom *NOU 2017:16 På liv og død - Palliasjon til alvorlig syke og døende* ut, som ble fulgt opp av Stortingsmelding nr. 24 (2019-2020) *Lindrende behandling og omsorg – Vi skal alle dø en dag. Men alle andre dager skal vi leve*. Disse to dokumentene setter fokus på det økte behovet for større kompetanse innen lindrende behandling i Norge, og er med å forme studietilbudet i palliasjon. Dokumentene omhandler forslag til hvordan lindrende behandling og omsorg kan utvikles til å møte dagens og fremtidens utfordringer. Gjennom målrettede tiltak skal meldingen bidra til at alle mennesker får en verdig avslutning på livet, i tråd med egne ønsker og behov. Stortingsmeldingen peker på at de ansatte er den viktigste innsatsfaktoren for å forbedre tilbudet om lindrende behandling og omsorg. Det er behov for å heve kompetansenivået i tjenestene for at uhelbredelig syke og døende skal oppleve livets slutfase som så trygg, smertefri og meningsfull som mulig.

Kompetanseløft 2025 er regjeringens plan for rekruttering, kompetanse og fagutvikling i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Formålet med planen er å bidra til en faglig sterk tjeneste, og sikre at den kommunale helse- og omsorgstjenesten har tilstrekkelig og kompetent bemanning.

2.2 Kompetanse og jobbmuligheter

Høyere yrkesfaglig utdanning i palliasjon har som mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy yrkesetisk forståelse. Studentene vil få styrket sin personlige og faglige relasjons- og omsorgskompetanse, og sin evne til samhandling med pasienter, pårørende og andre yrkesgrupper. Yrkesutøvelsen skal være i samsvar med helselovgivningens krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp.

Pasientens livskvalitet står sentralt i palliasjon. Studiet kvalifiserer til å bistå pasientene i å møte de utfordringene de står ovenfor ved uhelbredelig sykdom eller til en verdig død. Sentralt i studiet er opplæring i kunnskap og ferdigheter i etikk, den gode samtalen og praktiske, pasientrettede tiltak som kan lindre fysiske, psykiske, sosiale og åndelig/eksistensielle utfordringer.

Fagskoleutdanning i Palliasjon kvalifiserer for arbeid med alvorlig og uhelbredelig syke pasienter og deres pårørende i alle aldre, i og utenfor institusjon:

- Kommunal helse- og omsorgstjeneste som f.eks. hjemmetjeneste, sykehjem og omsorgsbolig
- Spesialisthelsetjenesten
- Privat helse- og omsorgstjeneste innen palliasjon
- Tverrfaglig team i behandlingsinstitusjoner innen palliasjonsfeltet
- Lærings og mestringssentre etc.

2.3 Overordnet læringsutbytte

Overordnede læringsutbyttebeskrivelser (O-LUB) utledes fra NKR 5.1 og beskriver forventet læringsutbytte/kompetanse etter fullført utdanning. Læringsutbytte for de enkelte emnene (E-LUB) utledes fra O-LUB og viser forventet læringsutbytte/kompetanse etter hvert enkelt emne.

Læringsutbyttebeskrivelsene er inndelt i *kunnskap, ferdighet og generell kompetanse*:

Kunnskap er:	Ferdigheter er:	Generell kompetanse er:
Forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fag, fagområder og / eller yrker.	Evne til å løse problemer og oppgaver med hjelp av faglig kunnskap. Det er ulike typer ferdigheter: kognitive, praktiske, kreative og kommunikasjonsferdigheter .	Evne til å anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise yrkesetisk forståelse, samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning.

Overordnet læringsutbyttebeskrivelse:

Kunnskap	Kandidaten • har kunnskap om palliasjon ved alvorlige og uhelbredelige sykdommer og kunnskap om konsekvenser for pasientens dagligliv og deres pårørende • har kunnskap om verdigrunnlaget for palliasjon, og om hvordan pasientsentrert tilnærming og livshjelp kan bidra til å fremme helse og livskvalitet hos pasienter med alvorlig og uhelbredelig sykdom • har kunnskap om kommunikasjon i samhandlingen med pasienter som er alvorlig og uhelbredelig syke og deres pårørende • har kunnskap om faglige verktøy i arbeidet med å kartlegge helsetilstand, ressurser, symptomer og behov hos pasienter som er i en palliativ fase og ved livets slutt • har kunnskap om tegn på at pasienten er døende og om palliasjon ved livets slutt for alvorlig og uhelbredelig syke pasienter og deres pårørende • har innsikt i rettigheter, støtteordninger, lovverk og nasjonale anbefalinger og retningslinjer knyttet til alvorlig og uhelbredelig sykdom og død • har kunnskap om organisering av tjenestetilbudet knyttet til palliasjon og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidsparter i ulike pasient- og omsorgsforløp • kan oppdatere sin kunnskap om palliasjon ved alvorlige og uhelbredelige sykdommer og ved livets slutt • forstår hvordan palliasjon er en ressurs i velferdsstaten, og bidrar til trygghet og helsefremming for alvorlig og uhelbredelig syke pasienter, samt deres pårørende og for befolkningen og samfunnet ellers
Ferdigheter	Kandidaten • kan anvende kunnskap om alvorlige og uhelbredelige sykdommer og behandling til å observere symptomer og bivirkninger hos den enkelte pasient • kan anvende kunnskap om alvorlige og uhelbredelige sykdommer og behandling for å kunne iverksette ikke-medikamentelle tiltak for å lindre plagsomme symptomer og til å vurdere når det er nødvendig å trekke inn kompetanse på et høyere nivå fra tverrfaglige team • kan kartlegge helsetilstand, ressurser, symptomer og behov hos alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter ved hjelp av standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy • kan anvende kunnskap om pasientsentrert tilnærming, livshjelp og pårørendes betydning til å veilede om mestring når helse og funksjonsevne endres hos pasienten • kan anvende ulike kommunikasjonsformer og -teknikker i møte med alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter og deres pårørende • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger innen palliasjon, og kan vurdere kildene kritisk • kan kartlegge situasjoner i møte med alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter, og identifisere faglige og etiske problemstillinger og

	behov for å iverksette tiltak
Generell kompetanse	Kandidaten • har forståelse for faglige og etiske prinsipper og retningslinjer for palliasjon • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at han/hun ivaretar alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienters integritet, brukermedvirkning og faglig forsvarlighet • kan utføre palliasjon etter individuelle behov hos alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter • kan bygge relasjoner med kollegaer på tvers av avdelinger og tjenestenivå for å ivareta pasientenes helhetlige behov knyttet til alvorlig og uhelbredelig sykdom, lidelse og død • kan gjennom kunnskapsdeling, bevisstgjøring og etisk refleksjon på arbeidsplassen, bidra til å utvikle arbeidsmetoder og tjenester i palliasjon for alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter

2.4 Faginnhold og struktur

Undervisningen i studiet gjennomføres med nettførelsesninger, asynkrone læringsoppgaver og samlinger som er både fysisk og digitalt.

2.4.1 Emneoversikt

Emnekode	Emnenavn	Omfang
97HH89A	Emne 1: Felles grunnlag i helse- og omsorgsfagene: Etikk, Kommunikasjon og Samhandling	10 stp
97HH89B	Emne 2: Palliasjon	5 stp
97HH89C	Emne 3: Sykdom og palliativ omsorg	15 stp
97HH89D	Emne 4: Praksis i palliasjon	10 stp
97HH89E	Emne 5: Yrkesutøvelse og palliativt tjenestetilbud	10 stp
97HH89F	Emne 6: Fordypning i palliasjon	10 stp
	Sum	60 stp

2.4.2 Emne- og timefordeling

Emne	Emnenavn	Studie-poeng	Antall uker deltid over 1 år	Lærerstyrt undervisning, læringsaktiviteter og veiledning	Forventet selvstudie	Total Arbeidsmengde
Emne 1 Emnekode: 97HH89A	Etikk, samhandling og kommunikasjon	10 stp.	12 uker	42 t	168 t	210 t
Emne 2 Emnekode: 97HH89B	Palliasjon	5 stp.	6 uker	18 t	84 t	102 t
Emne 3 Emnekode: 97HH89C	Sykdom og palliativ omsorg	15 stp.	20 uker	65 t	280 t	345 t
Emne 4 Emnekode: 97HH89D	Praksis i palliasjon	10 stp.	12 uker	21 t	168 t	429 t
				8 uker praksis = 240 t		
Emne 5 Emnekode: 97HH89E	Yrkesutøvelse og palliativt tjenestetilbud	10 stp.	12 uker	36 t	168 t	204 t
Emne 6 Emnekode: 97HH89F	Fordypning i palliasjon	10 stp.	14 uker	27 t	196 t	223 t
	SUM	60 stp.	76 uker	449 t	1064	1513 t

Stp. = Studiepoeng

Lærerstyrt undervisning og veiledning i arbeidskrav, emneoppgaver og fordypningsarbeidet foregår i skoletiden. Selvstudie er den tid studenten må beregne å bruke på arbeidskrav, fordypningsoppgave og lesing av fagstoff utover fastsatt skoletid.

3. EMNE 1: FELLES GRUNNLAG I HELSE- OG OMSORGSFAGENE **ETIKK, KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING**

Emne 97HH89A	Tema
EMNE 1 FELLES GRUNNLAG I HELSE- OG OMSORGSFAGENE: ETIKK, KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING (10 stp)	1a. Etikk 1b. Kommunikasjon og samhandling 1c. Lover og forskrifter 1d. Sosiologi og psykologi
Læringsutbytte	
Kunnskaper Studenten • har kunnskap om etikk og yrkesetiske prinsipper og dilemma, relevante teorier og arbeidsmåter, samt etisk refleksjon. • har kunnskap om brukermedvirkning og betydningen den har for tjenestemottaker og tjenesteyter • har forståelse for psykologiske og sosiologiske prinsipper tilknyttet enkeltindividet, familien og sosialt nettverk • har kunnskap om kultur, urfolk, migrasjonshelse og mangfold i sitt møte med tjenestemottakere og samarbeidspartnere. • har kunnskap om relasjonskompetanse, samhandling og kommunikasjonsverktøy som er relevante for yrkesutøvelsen • har kunnskap om gruppeprosesser og konflikthåndtering • har kunnskap om relevant lovverk og offentlige dokumenter som regulerer fagfeltet • har kunnskap om helse-, omsorg- og oppveksttjenestene i samfunnet og deres organisering • har kunnskap om teknologiske løsninger og hvordan det påvirker samarbeidet med tjenestemottaker, pårørende og samarbeidspartnere	
Ferdigheter Studenten • kan anvende kunnskap om etiske og yrkesetiske prinsipper og dilemma som grunnlag for etisk refleksjon rundt praktiske problemstillinger • kan anvende relasjonskompetanse, samhandling og kommunikasjonsverktøy som er relevante for yrkesutøvelsen • kan anvende kunnskap om kommunikasjonsferdigheter til profesjonell samhandling med tjenestemottaker og samarbeidspartnere • kan finne og henvise til relevant lovverk, forskrift eller stortingsmelding som er relevant for yrkesutøvelsen • kan anvende kunnskap om organiseringen av helse-, omsorg- og oppveksttjenestene i samhandling med tjenestemottakere og samarbeidspartnere • kan anvende kunnskap om kultur, urfolk, mangfold og migrasjonshelse i sitt møte med tjenestemottakere og samarbeidspartnere • kan anvende teknologiske løsninger forsvarlig og med etisk bevissthet	
Generell kompetanse Studenten	

- har utviklet en etisk forståelse som kommer til uttrykk gjennom refleksjon over egen atferd, samt gjennom kommunikasjon og samhandling i situasjoner med tjenestemottakere og samarbeidspartnere
- kan bygge relasjoner basert på holdninger og verdier knyttet til helhetlig menneskesyn, likeverd og respekt, slik at tjenestemottakere og samarbeidspartnere opplever trygghet og har tillit til de ulike tjenestene
- kan utøve yrket sitt faglig forsvarlig og med etisk bevissthet
- kan samhandle med relevante tjenester innenfor helse-, omsorg- og oppvekstsektoren
- kan utføre arbeidet etter tjenestemottakerens behov og utfordringer

3.1 Sentrale tema

a. Etikk

- Etiske teorier og prinsipper
- Etiske dilemma
- Etikk og teknologi
- Helhetlig menneskesyn

b. Kommunikasjon og samhandling

- Brukerperspektivet
- Relasjonskompetansen og relasjonsbygging
- Kommunikasjon i samhandling med tjenestemottaker og samarbeidspartnere
- Gruppeprosess og konflikthåndtering

c. Lover og forskrifter

- Relevante lover, forskrifter og offentlige dokumenter for utdanningens studenter og tjenestemottaker

d. Sosiologi og psykologi

- Utviklingspsykologi
- Sosiale roller
- Migrasjonshelse, kultur, mangfold og urfolk

3.2 Arbeidskrav

Obligatorisk Individuelt- og /eller gruppe- arbeid knyttet til emnets innhold.

3.3 Vurderingsform

Gruppeinnlevering vurderes til bestått – ikke bestått.

Individuell innlevering vurderes med gradert karakterskala (A-F)

Emnekarakter settes etter alle arbeidskrav i emnet er fullført og bestått.

3.4 Læremidler: Se egen litteraturliste.

4. EMNE 2: PALLIASJON

Emne 97HH89B	Tema
EMNE 2: PALLIASJON (5 stp)	2a. Palliasjon – hva er palliasjon? 2b. Døden i et historisk og kulturelt perspektiv 2c. Alvorlig og uhelbredelig sykdom – hva det kan innebære for pasient og pårørende
Læringsutbytte	
Kunnskaper Studenten • har kunnskap om hva palliativ behandling, omsorg og pleie er og omfatter • har kunnskap om hvordan alvorlig og uhelbredelig sykdom og død kan påvirke både pasient og pårørende fysisk, psykisk, sosialt og eksistensielt • har kunnskap om sorg- og krisereaksjoner knyttet til det å få, eller å være nær pårørende til en som får alvorlig og uhelbredelig sykdom • har kunnskap om hva livshjelp innebærer og hvordan det kan bidra til å fremme livskvalitet, mestring og håp hos alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter og deres pårørende • har kunnskap om døden i et historisk og kulturelt perspektiv • forstår hva det betyr for pasient og pårørende å ha en pasientsentrert tilnærming i palliativ behandling, pleie og omsorg • har kunnskap om hospice-filosofiens egenart, verdigrunnlag og betydning i samfunnet	
Ferdigheter Studenten • kan anvende kunnskap om pasientsentrert tilnærming til å ivareta brukermedvirkning og integritet hos alvorlig og uhelbredelige syke og døende pasienter • kan anvende kunnskap om reaksjoner på sorg og krise i møte med pasienter med alvorlig og uhelbredelig sykdom og deres pårørende • kan finne informasjon om ulike kulturelle aspekter knyttet til alvorlig sykdom og død for å møte individuelle ønsker og behov hos pasient og pårørende	
Generell kompetanse Studenten • har forståelse for egen yrkesrolle, ansvar og oppgaver i den palliative omsorgen for alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter og deres pårørende • har opparbeidet seg personlig forståelse for å kunne utøve pleie og omsorg for alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter i tråd med verdigrunnlaget for palliasjon og hospice-filosofien og pasientsentrert tilnærming	

4.1 Sentrale tema

a. Palliasjon - hva er palliasjon?

- Palliasjon
- Livsforlengende behandling
- Hospice-filosofien
- Pasientsentrert tilnærming og integritet
- Livskvalitet, håp, mestring
- Palliativ plan

b. Døden i et historisk og kulturelt perspektiv

- Døden i et historisk perspektiv
- Sykdom og død i ulike kulturer

c. Alvorlig og uhelbredelig sykdom – hva det kan innebære for pasient og pårørende

- Ulike perspektiv på sykdom
- Kulturelle aspekter -Påvirkning av nettverk, omgivelser og sosiale omveltninger
- Psykiske reaksjoner
- Krise og sorg
- Åndelige og eksistensielle omsorg og utfordringer
- Livshjelp til livskvalitet, håp og mestring
- Pårørende
- Barn og unge som pårørende

4.2 Arbeidskrav

Obligatorisk Individuelt- og /eller gruppe- arbeid knyttet til emnets innhold.

4.3 Vurderingsform

Individuelle arbeidskrav vurderes til hel karakter med gradert karakterskala (A-F)
Emnekarakter settes etter alle arbeidskrav i emnet er fullført og bestått.

4.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

5. EMNE 3: SYKDOM OG PALLIATIV OMSORG

Emne 97HH89C	Tema
EMNE 3: SYKDOM OG PALLIATIV OMSORG (15 stp)	3a. Alvorlige sykdommer 3b. Kartlegging og vurdering av symptomer

	3c. Palliativ, symptomforebyggende og symptomlindrende behandling og omsorg 3d. Konsekvenser av alvorlig sykdom og behandling, ivaretagelse av grunnleggende behov 3e. Pleie og omsorg ved livets slutt
Læringsutbytte	
Kunnskaper	
Studenten • har kunnskap om alvorlige hjerte- og lungesykdommer, nyresykdommer, nevrologiske sykdommer, kreft og demens og om symptomer, plager og behov sykdommene kan gi i palliativ fase og ved livets slutt • har kunnskap om konsekvenser som ulike alvorlige og uheldelige sykdommer kan ha for pasientens dagligliv, og om bivirkninger av behandlingen • har kunnskap om pårørendes rolle og betydning i palliativ fase • har kunnskap om ulike standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy som kan brukes for å observere og dokumentere symptomer hos pasienter som er i palliativ fase • har kunnskap om tiltak for å forebygge og lindre plagsomme symptomer hos pasienter i palliativ fase • har kunnskap om endringer i pasientens tilstand som kan tyde på at døden er nært forestående • har kunnskap om tiltaksplaner i livets slutfase • har innsikt i nasjonale handlingsprogram og retningslinjer knyttet til palliasjon • har kunnskap om alternativ og komplementær behandling som kan bidra til å forebygge og lindre plagsomme symptomer	
Ferdigheter	
Studenten • kan anvende kunnskap om alvorlige sykdommer og palliasjon til å delta i palliativ behandling, og til å planlegge og iverksette ikke-medikamentelle tiltak som ivaretar pasientens behov for å forebygge og lindre plagsomme symptomer, og tilpasset pasientens alder og forutsetninger • kan anvende kunnskap om konsekvenser av sykdom og bivirkninger av behandling hos alvorlig og uheldelig syke og døende pasienter, til å planlegge og iverksette ikke-medikamentelle tiltak i samarbeid med pasienten, og tilpasset pasienten alder og forutsetninger • kan anvende kunnskap om pårørendes rolle og betydning i palliativ fase til å styrke pårørende i å være, og å oppleve å være, en ressurs for pasienten • kan anvende standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy som er tilpasset ulike pasientgrupper til å kartlegge helsetilstand, ressurser og symptomer og til å identifisere behov for lindrende tiltak hos pasienter i palliativ fase og ved livets slutt • kan delta i bruk av tiltaksplaner i livets slutfase for å kvalitetssikre oppfølging av døende pasienter og deres pårørende • kan observere og identifisere endringer i pasientens tilstand som kan tyde på at døden er nært forestående	
Generell kompetanse	
Studenten • har forståelse for nasjonale handlingsprogram og faglige retningslinjer for palliasjon og hvordan dette påvirker yrkesutøvelsen	

- har forståelse for hvordan bruk av standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy bidrar til å kvalitetssikre den palliative omsorgen for alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter
- har forståelse for og kan reflektere over faglige og etiske utfordringer og dilemmaer i møte med alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter
- har opparbeidet seg kunnskaper og personlig forståelse til å kunne utføre palliasjon for alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienters etter deres ønsker og individuelle behov

5.1 Sentrale temaer

a. Alvorlige sykdommer

- Kva er kreft. Metastasering
- Akutt og kronisk sykdom
- Hjertesykdom – hjertesvikt
- Lungesykdom – KOLS
- Nyresykdom – nyresvikt
- Nevrologiske sykdommer – Multippel sklerose (MS), Parkinsons sykdom og amyotrofisk lateral sklerose (ALS)
- Demens
- Kreftsykdommer – brystkreft, lungekreft, tarmkreft, prostatakreft, føflekkreft, tumor cerebri

b. Kartlegging og vurdering av symptomer

- Bruk av kartleggingsverktøy og standardiserte observasjonsskjema innen palliasjon
- Vurderingskompetanse
- Den fagskoleutdannede fagarbeiderens rolle i kartleggingsarbeid
- Dokumentasjon

c. Konsekvenser av alvorlig sykdom og behandling, ivaretagelse av grunnleggende behov

- Ernæringsproblemer og kakeksi
- Funksjonssvikt
- Nedsatt immunforsvar
- Fatigue
- Endret selvbilde og seksualitet
- Bivirkning og behandling

d. Palliativ, symptomforebyggende og symptomlindrende behandling og omsorg

- Hyppig forekommende symptombilder i palliativ fase:
 - Smerte
 - Kvalme, brekninger og oppkast
 - Obstipasjon og diaré
 - Munntørrhet og andre plager fra munn og svelg
 - Redusert appetitt, vekttap og dehydrering
 - Dyspné
 - Infeksjon
 - Delirium
 - Komplikasjoner ved immobilitet
 - Uro, depresjon og angst

- Palliasjon til personer med kognitiv svikt
- Symptomforebyggende og symptomlindrende behandling og omsorg:
 - Medikamentell behandling
 - Palliativ kirurgi og strålebehandling
 - Omsorg og ikke-medikamentell behandling
 - Alternativ og komplementær behandling

e. Pleie og omsorg ved livets slutt

- Tegn på nær forestående død
- Tiltaksplan ved livets slutt (Livets Siste Dager)
- Etiske utfordringer i livets slutfase
- Ivaretagelse av pårørende, og pårørendes rolle og betydning i den palliative fasen

5.2 Arbeidskrav

Obligatorisk Individuelt- og /eller gruppe- arbeid knyttet til emnets innhold.

5.3 Vurderingsform

Obligatorisk gruppeoppgave vurderes til bestått – ikke bestått.

Individuell egenrefleksjon vurderes til hel karakter med gradert karakterskala (A-F)

5.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

6. EMNE 4: PRAKSIS I PALLIASJON

Emne 97HH89D	Innhold
PRAKSIS I PALLIASJON 10 stp	Praksis er en obligatorisk del av utdanningen. Den skal være knyttet til reelle pasientsituasjoner. Fokus for praksis skal være å utvikle studentens helhetlige kompetanse. Gjennom praksis skal studenten videreutvikle seg gjennom sine personlige målsetninger/evaluering av utviklingsarbeidet og emnets læringsutbytter. Praksisstudiet kan danne grunnlag for fordypningsoppgave.
Varighet	8 uker à 30 timer, totalt 240 timer. Praksis gjennomføres hovedsakelig i tredje semester.
Praksisform	Det kan velges mellom to ulike former for praksis. 1. Praksisutplassering: Ved relevant avdeling i spesialist- eller kommunehelsetjenesten eller privat næringsliv. 2. Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass.
Veiledning	Veiledning ivaretas av veileder på praksissted og faglærer.
Om Personlig målsetting	Før praksis skal studenten formulere personlig målsettinger, som tar utgangspunkt i emnets læringsutbytter. Personlige målsettinger skal være godkjent før praksisperioden starter. For de studentene som skal gjennomføre utviklingsarbeid, må en beskrivelse av utviklingsarbeidet også være godkjent. Beskrivelsen av utviklingsarbeidet på egen arbeidsplass består i å forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere et forbedringsarbeid knyttet til sentrale tema i utdanningen og som også er gjennomførbart i praksis. Etiske hensyn må ivaretas. Personlig målsetting/beskrivelse av utviklingsarbeid skal benyttes som et aktivt læringsredskap i gjennomførelse av praksisstudier, samt være utgangspunkt for studentens selvevaluering og implementeres i den kontinuerlige vurderingen.
Læringsutbytte	
Kunnskap Studenten	

- har kunnskap om hva som kjennetegner pasienter med alvorlig og uhelbredelig sykdom og om hvordan kompleksiteten gir konsekvenser for omsorgsutøvelsen
- har kunnskap om standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy i arbeidet med å kartlegge helsetilstand, ressurser, symptomer og behov hos pasienter som er i palliativ fase
- har kunnskap om organisering av tjenestetilbudet knyttet til palliasjon og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidsparter
- har innsikt i kunnskapsbasert praksis, kunnskap om fagutvikling og kan oppdatere sin kunnskap om utviklingsprosjekter i helsetjenesten

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende kunnskap om alvorlige og uhelbredelige sykdommer og behandling, til å observere symptomer og bivirkninger hos den enkelte pasient
- kan anvende kunnskap om den alvorlig og uhelbredelig syke til å planlegge og iverksette tiltak som ivaretar pasientens behov for palliasjon
- kan anvende kommunikasjonsformer og -teknikker profesjonelt i samarbeidet med pasienter, pårørende, frivillige, kollegaer og andre yrkesgrupper
- kan anvende standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy som er tilpasset pasientgrupper på praksisplassen til å kartlegge helsetilstand, ressurser og symptomer og til å identifisere behov for lindrende tiltak hos pasienter i palliativ fase
- Benytte skriftlig og muntlig rapportering og dokumentere observasjoner og tiltak på en forskriftmessig måte
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til palliasjon i praksis
- kan kartlegge situasjoner i praksis og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak

Generell kompetanse

Studenten

- har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at studenten ivaretar alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienters integritet, brukermedvirkning og faglig forsvarlighet i praksis
- kan utføre palliasjon etter alvorlig syke og døende pasienters ønsker og individuelle behov og i tråd med pasientsentrert tilnærming og verdigrunnlaget for palliasjon
- kan bygge relasjoner med kollegaer og på tvers av avdelinger og tjenestenivå for å ivareta pasientenes helhetlige behov knyttet til sykdom, lidelse og død
- kan gjennom kunnskapsdeling, bevisstgjøring og etisk refleksjon på arbeidsplassen, bidra til kvalitetsforbedring i palliasjon for alvorlig syke og døende pasienter

I tillegg gjelder følgende læringsutbyttebeskrivelse for utviklingsarbeid på egen arbeidsplass:

Studenten

- kan bidra til kvalitetsforbedring innen palliasjon på arbeidsplassen ved å forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere utviklingsarbeid innenfor et avgrenset område

6.1 Sentrale tema

a. Systematisk klinisk kartlegging, observasjon og vurdering av pasienter med komplekse uhelbredelige sykdommer

- Klinisk holistisk/helhetlig kartlegging
- Bruk av kartleggingsverktøy og observasjonsskjema
- Rapportering og dokumentasjon, EPJ, ICNP
- Kunnskapsbasert praksis med kvalitetsforbedring
- Etiske utfordringer i palliasjon og livets siste dager

b. Helhetlig sykepleie til pasienten med alvorlig og uhelbredelig sykdom

- Vurdering av klinisk kartlegging og pasientens behov
- Planlegging og iverksetting av relevante palliative sykepleietiltak
- Helhetlig sykepleie og pasientsentrert tilnærming
- Rapportering, oppfølging, evaluering og dokumentasjon
- Tverrfaglig samarbeid
- Etisk grunnholdning

c. Kommunikasjon- og relasjonskompetans

- Kommunikasjonsteknikker
- Veiledning og pedagogisk undervisning
- Skape relasjon og samarbeid med pasient og pårørende
- Tverrfaglig kommunikasjon og relasjonsarbeid i sykepleien til pasienten

d. Kunnskapsbasert praksis og kvalitetsforbedring

- Den fagskoleutdannede fagarbeidarens ansvar og funksjon i møte med alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter, og deres pårørende.
- Bruke relevante kunnskaper til fagutvikling
- Finne informasjon og fagstoff for utfordringer knyttet palliasjon i praksis
- Utføre utviklingsarbeid som bidrar til egen utvikling og/eller kvalitetsforbedring

6.2 Arbeidskrav

- Utforme egne personlige målsetninger og/eller beskrivelse av utviklingsarbeid for praksis.
- Egen vurdering av praksisstudier ved midt- og sluttvurdering inklusive selvevaluering av personlig målsetning og/eller utviklingsarbeid i praksis
- Deltakelse i seminargruppe for å legge fram egen refleksjon fra praksis

- Arbeidskrav fra praksis eller gjennomført utviklingsarbeid, og som danner grunnlag for individuell innlevering

Veiledning på egen yrkesutøvelse vil bli gitt underveis.

6.3 Vurderingsform

Praksisvurderingen har tre hovedelementer;

- Studentens egen vurdering av praksisstudiers læringsutbytte inkl selvevaluering av personlig målsetning eller egen evaluering av utviklingsarbeid.
- Praksisstedets og lærers vurdering av studentens personlige og faglige utvikling, vurdert på bakgrunn av emnets læringsutbytter og studentens personlige målsetning for praksis.
- Praksisstedets og lærers vurdering av studentens egnethet i praksis

Disse elementene skal gjennomføres som en midt- og sluttevaluering.

Praksis/utviklingsarbeid skal godkjennes og vurderes til *bestått/ikke bestått*. Skriftlige arbeidskrav vurderes til *bestått/ikke bestått*.

Kryssreferanser

Eksterne referanser

[.1.3 Lov om høyere yrkesfaglig utdanning- "Fagskoleloven"](#)

[.2.1 Forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen i Nord](#)

7. EMNE 5 YRKESUTØVELSE OG PALLIATIVT TJENESTETILBUD

Emne 97HH89E	Tema
Emne 5: YRKESUTØVELSE OG PALLIATIV TJENESTETILBUD (10 stp)	5a Aktører og organisering av det palliative tjenestetilbudet 5b. Yrkesutøvelse, kommunikasjons- og veiledningskompetanse
Læringsutbytte	
Kunnskap: Studenten • har kunnskap om profesjonell kommunikasjon i møte med alvorlig og uhelbredelig syke pasienter, pårørende og kollegaer • har kunnskap om veiledning og pedagogiske prinsipper i yrkesutøvelsen • har innsikt i sosiale og økonomiske rettigheter og støtteordninger ved alvorlig sykdom og dødsfall • har kunnskap om det palliative tjenestetilbudet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og i spesialisthelsetjenesten • har innsikt i pasienttilpassede forløp til alvorlig og uhelbredelig syke pasienter • har kjennskap til ulike aktører og samarbeidspartners ansvar og oppgaver i ulike pasient- og omsorgsforløp for pasienter med alvorlig og uhelbredelig sykdom • har kunnskap om tverrfaglig samarbeid og koordinering av helsetjenester til pasienter med alvorlig og uhelbredelig sykdom • har kunnskap om familieomsorg, frivillige aktører og interesse- og brukerorganisasjoner knyttet til palliasjon • har kjennskap til regionale kompetansetjenester for lindrende behandling • har kunnskap om det palliative tjenestetilbudet til barn og unge og deres familier • har innsikt i kunnskapsbasert praksis • har kunnskap om fagutvikling og innovasjon i helse- og omsorgssektoren • kan oppdatere sin kunnskap om velferdsteknologiske løsninger knyttet til palliasjon	
Ferdigheter: Studenten • kan anvende kunnskap om veiledning og pedagogiske prinsipper til å informere og veilede pasienter og deres pårørende • kan anvende kunnskap om medarbeiderskap og organisasjonskultur til å bidra til et godt arbeidsmiljø • kan anvende kommunikasjonsferdigheter og teknikker i samtale med alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter og deres pårørende	
Generell kompetanse: Studenten • har et bevisst forhold til egne verdier knyttet til sykdom, lidelse og død og til eget faglig og personlig engasjement og begrensninger	

- har mot til å samtale med alvorlig og uhelbredelig og døende pasienter og deres pårørende
- kan bygge relasjoner og delta i tverrfaglig samarbeid med kollegaer på tvers av fag, avdelinger og tjenestenivå
- kan gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen bidra, til å utvikle arbeidsmetoder og tjenester i palliasjon for alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter

7.1 Sentrale tema

a. Aktører og organisering av det palliative tjenestetilbudet

- Det palliative tjenestetilbudet i spesialisthelsetjenesten
- Det palliative tjenestetilbudet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten
- Familieomsorg:
 - Lærings – og mestringssentre
 - Interesse- og brukerorganisasjoner
 - Frivillige aktører
 - Det palliative tjenestetilbudet til barn, unge og deres familier
- Samhandling og koordinering av tjenester
 - Pasienttilpassede forløp
 - Palliativ plan og koordinator
- Sosiale og økonomiske rettigheter og støtteordninger ved alvorlig sykdom og dødsfall
- Samarbeid med pårørende og hjemmedød
- Velferdsteknologi

b. Yrkesutøvelse, kommunikasjons- og veiledningskompetanse

- Yrkesrolle og identitet
- Tverrfaglig samarbeid
- Kommunikasjons-, relasjon og veiledningskompetanse
 - Evne til å se og la seg berøre
 - Evne til å lytte
 - Mot til samtale
 - Forhåndssamtale om livets siste fase
- Grunnleggende pedagogiske prinsipper og undervisning
 - Kunnskapsbasert praksis
 - Fagutvikling

7.2 Arbeidskrav

Obligatorisk Individuelt- og /eller gruppe- arbeid knyttet til emnets innhold.

7.3 Vurderingsformer

Obligatorisk gruppeoppgave vurderes til bestått – ikke bestått.

Individuell egenrefleksjon vurderes til hel karakter med gradert karakterskala (A-F)

Emnekarakter settes etter alle arbeidskrav i emnet er fullført og bestått.

7.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

8. EMNE 6: FORDYPNING I PALLIASJON

Emne 97HH89F	Tema
EMNE 6: FORDYPNING I PALLIASJON (10 stp)	Studenten skal gjennomføre en obligatorisk fordypningsoppgave. Dette arbeidet skal være praksisrettet og knyttet til et eller flere temaer i utdanningen. Studenten skal gjennom fordypningsoppgaven vise refleksjon og bruke både teori og erfaringer fra praksis. Egne retningslinjer for fordypning skal følges
Læringsutbytte	
Kunnskap: Studenten • har innsikt i kunnskapsbasert praksis • har kunnskap om fagutvikling og kan oppdatere sin kunnskap om nasjonale planer, utviklingsprosjekter og innovasjon i helse- og omsorgssektoren • kan oppdatere sin kunnskap om palliasjon til pasienter med alvorlige og uhelbredelige sykdommer og ved livets slutt • Ha kjennskap til at belastningen som hjelper kan føre til omsorgstretthet og sekundærtraumatisering	
Ferdigheter: Studenten • kan anvende kunnskap til å belyse, vurdere og reflektere faglig, etisk og juridisk over en valgt problemstilling knyttet til palliasjon • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en valgt problemstilling knyttet til palliasjon • kan vurdere kritisk ulike kilder for informasjon og fagstoff • kan innenfor eget ansvars- og arbeidsområde kartlegge situasjoner og identifisere behov for, planlegge, iverksette og evaluere tiltak knyttet til palliasjon for alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter	
Generell kompetanse: Studenten • har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelsen innen helsetjenesten • har forståelse for pasientsentrert tilnærming og for verdigrunnlaget for palliasjon • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved refleksjon rundt hvordan alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienters integritet, brukervedvirkning og faglig forsvarlighet ivaretas • kan gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen, bidra til å bedre kvaliteten på det palliative tilbud til alvorlig og uhelbredelig syke og døende pasienter og deres pårørende • Ha et bevisst forhold til ivaretagelse av helsepersonell som hjelpere	

8.1 Sentrale tema

a. Kunnskapsbasert praksis og fagutvikling innen palliasjon

- Nasjonale planer, utviklingsprosjekter og innovasjon
- Finne relevant fagstoff og holde seg oppdatert
- Kildekritikk
- Besvare problemstilling
- Kunnskapsdeling og veiledning

b. Refleksjon over kartlegging og sykepleie innen palliasjon

- Belyse, vurdere og reflektere faglig, etisk og juridisk
- Pasientsentrert tilnærming og verdigrunnlag
- Yrkesetiske retningslinjer og etisk grunnholdning

8.2 Fordypningsoppgaven

Fordypningsoppgaven skal være praksisrelatert og sette søkelys på egen klinisk atferd i møte med pasient/bruker. Studentene utarbeider og leverer inn fordypningsoppgave individuelt eller i gruppe.

8.3 Vurderingsformer

Fordypningsoppgaven inngår som avsluttende eksamen og vurderes med hel karakter. Studenten må ha oppnådd karakteren E eller bedre for å få avlegge muntlig eksamen.

8.4 Læremidler

Obligatorisk litteratur – se egen litteraturliste